

บทแนะนำหนังสือ:

The Data Journalism Handbook:

How Journalists Can Use Data to Improve the News*

แนะนำหนังสือโดย ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

วารสารศาสตร์เชิงข้อมูล หรือ Data Journalism เป็นกระบวนการที่จะช่วยสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับงานวารสารศาสตร์ ด้วยการทำให้ข้อมูลและเรื่องราวที่ยังยากสลับซับซ้อนสามารถถ่ายทอดออกมาให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย และมองเห็นบริบทของเรื่องราวที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังช่วยทำให้นักวารสารศาสตร์ได้เห็นถึงมุมมองใหม่ๆ หรือประเด็นใหม่ๆ ที่จะนำเสนออีกด้วย

แต่นักวารสารศาสตร์จะทำงานกับคำว่า “ข้อมูล” หรือ “Data” ได้อย่างไร

หนังสือ “คู่มือการทำงานวารสารศาสตร์เชิงข้อมูล” นี้ เกิดขึ้นเพื่อตอบคำถามดังกล่าว คู่มือนี้เสร็จจล้นลง โดยการอุทิศตัวของกลุ่มนักวารสารศาสตร์จาก The European Journalism Centre และ the Open Knowledge Foundation ในกรุงลอนดอน และกลุ่มนักวารสารศาสตร์จากทั่วโลก

หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งกับนักวารสารศาสตร์ นักข่าวพลเมือง และผู้สนใจทำงานกับ “ข้อมูล” เนื่องจาก นำเสนอให้เห็นว่า วารสารศาสตร์เชิงข้อมูลคืออะไร ทำไมถึงมีความสำคัญ และกระบวนการวารสารศาสตร์เชิงข้อมูลเป็นอย่างไร

“คู่มือการทำงานวารสารศาสตร์เชิงข้อมูล” ในเล่มนี้มี 6 บท กล่าวคือ

บทแรก: บทนำ

สำหรับบทแรกนี้เป็นการปูภาพรวมว่าวารสารศาสตร์เชิงข้อมูลคืออะไร มีความสำคัญอย่างไร พร้อมด้วยทัศนะของนักวารสารศาสตร์ชื่อดังจากสำนักข่าวต่างๆ ว่าวารสารศาสตร์เชิงข้อมูลมีความสำคัญและจำเป็นอย่างไรต่อการทำงาน

ยกตัวอย่างของนิยาม เช่น

วารสารศาสตร์เชิงข้อมูล คือ การเล่าเรื่องด้วยการวิเคราะห์ การกลั่นกรองชุดข้อมูลจำนวนมากผ่านวิธีการและรูปแบบที่หลากหลาย ด้วยจุดมุ่งหมายในการนำเสนอเรื่องราวใหม่ๆ

* Jonathan Gray, Liliana Bounegru, Lucy Chambers. The Data Journalism Handbook: How Journalists Can Use Data to Improve the News. O'REILLY. 2012.

หรือวารสารศาสตร์เชิงข้อมูล คือ การใช้เครื่องมือทางคอมพิวเตอร์ในการช่วยค้นหาข้อมูลและรายงานข่าวนั้น

ทั้งนี้ วารสารศาสตร์เชิงข้อมูลมีความสำคัญ คือ ช่วยเพิ่มทักษะใหม่ๆ ให้กับนักวารสารศาสตร์ ทั้งทักษะในการค้นหาข้อมูล การทำความเข้าใจข้อมูล และการแปลงข้อมูลในรูปแบบตัวอักษรให้เป็นภาพหรือกราฟิกจากแหล่งข้อมูลดิจิทัล

ข้อที่ควรคำนึง คือ วารสารศาสตร์เชิงข้อมูลไม่ได้เข้ามาแทนที่การทำข่าวในรูปแบบดั้งเดิม แต่เมื่อแหล่งข้อมูลต่างๆ ส่วนหาได้จากทางอินเทอร์เน็ต วารสารศาสตร์เชิงข้อมูลจึงจำเป็นต้องวิวัฒน์และปรับตัวไปตามประเภทของแหล่งข้อมูลนั้นๆ อีกทั้งนักวารสารศาสตร์จำเป็นต้องรู้วิธีการสืบค้นข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ และวิธีการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ จากข้อมูลที่ได้รับมาในรูปแบบที่เข้าใจได้

บทที่สอง: เล่าเรื่องในห้องข่าว

ในบทนี้จะอธิบายบทบาทของข้อมูลและบทบาทของวารสารศาสตร์เชิงข้อมูลผ่านการทำงานของ ABC, BBC, Chicago Tribune, Guardian, Texas Tribune และ Seit Online

ยกตัวอย่างเช่นเบื้องหลังการทำงานด้านวารสารศาสตร์เชิงข้อมูลของ Guardian Datablog ที่ Simon Rogers ได้สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นช่องทางสำหรับการเผยแพร่ชุดข้อมูลหรือเบื้องหลังข่าวที่นำเสนอผ่านทางหน้าหนังสือพิมพ์ โดยใช้ Google spreadsheets เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ออนไลน์ การนำเสนอข้อมูลประกอบภาพ และการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่น่าสนใจในบทนี้ คือ การเรียนรู้ถึงบทบาทของตัวช่วยที่สำคัญต่อกระบวนการค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งก็คือ Hacker แต่คำว่า “Hacker” สำหรับวารสารศาสตร์เชิงข้อมูลนี้ ไม่ได้หมายถึงนักโจรกรรมข้อมูลข่าวสาร แต่เป็นหน่วยสนับสนุนในการช่วยถอดรหัสข้อมูลหรือช่วยค้นหาข้อมูล เพื่อให้การทำงานของนักวารสารศาสตร์ง่ายขึ้นและประหยัดเวลามากขึ้น

บทที่สาม: กรณีศึกษา

นำเสนอข้อมูลเชิงลึกจากกรณีตัวอย่างโครงการวารสารศาสตร์เชิงข้อมูล ตั้งแต่การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการทำงานกับข้อมูล โครงการทำข่าวสืบสวนสอบสวนที่ใช้ระยะเวลาในการค้นหาเก็บรวบรวมข้อมูลจนกระทั่งการนำเสนอข้อมูลต่อสาธารณชนเป็นเวลากว่า 9 เดือน

ผู้อ่านบทนี้จะได้เรียนรู้จากแต่ละกรณีศึกษาว่า กระบวนการวารสารศาสตร์เชิงข้อมูลมีประโยชน์ต่อการทำงานข่าวในประเด็นต่างๆ ที่หลากหลายได้อย่างไร ตัวอย่างเช่น กรณีตัวอย่างการทำงานของหนังสือพิมพ์ Financial Times กับ BIJ (the Bureau of Investigative Journalism) เพื่อดำเนินงานร่วมกันในการสืบสวนข้อมูลว่ามีใครบ้างที่ได้รับ

ประโยชน์จากการลงทุนของกองทุนยูโร และกองทุนนี้ได้ใช้เงินไปในทางที่เกิดประโยชน์จริงหรือไม่

กระบวนการวารสารศาสตร์เชิงข้อมูลของโครงการนี้ ได้แก่ การค้นหาว่าหน่วยงานใดเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ และข้อมูลนี้ถูกเก็บไว้ในรูปแบบใด จากนั้นดาวน์โหลดข้อมูลทุกไฟล์จากแหล่งข้อมูลในข้างต้น ทำชุดข้อมูลทั้งหมดให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ตรวจสอบข้อมูลในรอบแรกและตรวจสอบซ้ำว่าเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลมาได้ถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ สร้างฐานข้อมูล SQL เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลจากประเด็นที่ต้องการ ตรวจสอบฐานข้อมูลซ้ำอีกครั้งหนึ่งและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับก่อนเผยแพร่สู่สาธารณะ

บทที่สี่: การได้มาซึ่งข้อมูล

เมื่อ “ข้อมูล” หรือ “Data” สำหรับกระบวนการวารสารศาสตร์เชิงข้อมูลเป็นได้ทั้งแหล่งข้อมูลของเรื่องราวต่างๆ และเป็นเครื่องมือในการบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ในบทนี้จึงได้อธิบายถึงวิธีการได้มาซึ่งข้อมูล โดยเฉพาะแหล่งข้อมูลออนไลน์

สำหรับข้อมูลที่ไดมานี้อาจมีที่มาหลากหลาย กล่าวคือ แหล่งข้อมูลบุคคล แหล่งข้อมูลออนไลน์ แหล่งข้อมูลเอกสาร ทั้งนี้อาจเป็นข้อมูลจากหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่ส่งมาให้โดยตรง เช่น ข่าวแจก หรืออาจใช้เครื่องมือหรือแอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ

นอกจากนักวารสารศาสตร์จะใช้วิธีการในข้างต้นเพื่อค้นหาและเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ยังมีอีกวิธีการหนึ่งโดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม หรือที่เรียกว่า “Crowdsourcing” กรณีตัวอย่างที่น่าสนใจเป็นของโครงการ “price of war” ประเทศฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 2011 ที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลค่าใช้จ่ายด้านน้ำประปา โดยขอความร่วมมือให้ประชาชนผู้ใช้น้ำเป็นผู้สแกนใบเรียกเก็บเงินค่าน้ำประปาและอัปโหลดข้อมูลผ่านเว็บไซต์ที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเฉพาะ

บทที่ห้า: การทำความเข้าใจข้อมูล

คำสำคัญที่ปรากฏขึ้นมาเมื่ออ่านบทนี้ คือ คำว่า “การรู้เท่าทันข้อมูล” หรือ “Data Literacy”

คำว่า “การรู้เท่าทันข้อมูล” นี้มีความหมายครอบคลุมถึง การรู้เท่าทันข้อมูลในเชิงสถิติ การมีความรู้และความเข้าใจว่าจะทำงานกับชุดข้อมูลจำนวนมากได้อย่างไร มีความรู้และความเข้าใจถึงที่มาและบริบทของทั้งแหล่งข้อมูลและข้อมูล รวมถึงมีความรู้ว่าจะเชื่อมต่อข้อมูลในแต่ละชุดที่มีอยู่อย่างมากมายได้อย่างไร และจะแปลความหมายของข้อมูลนั้นๆ อย่างไร

สำหรับคำถามสำคัญสำหรับนักวารสารศาสตร์เพื่อให้รู้เท่าทันข้อมูลมี 3 ข้อ ได้แก่ ข้อมูลนั้นๆถูกเก็บรวบรวมมาอย่างไร มีอะไรในข้อมูลนั้นๆให้เราได้เรียนรู้ และข้อมูลเหล่านี้เชื่อถือได้หรือไม่

บทที่หก: การนำเสนอข้อมูล

บทสุดท้ายนี้จะว่าด้วยเรื่องของการนำเสนอข้อมูลสู่สาธารณะในรูปแบบต่างๆ พร้อมคำแนะนำหรือ “Tip” ทั้งในเรื่องของการสร้างแอปพลิเคชันข่าวและในการนำเสนอข้อมูลผ่านภาพหรือ Visualization

ยกตัวอย่างเช่น คำแนะนำประการหนึ่งในการสร้างแอปพลิเคชันข่าวที่มีความคล้ายคลึงกับการออกผลิตภัณฑ์ใหม่ทางการตลาด นั่นคือ ก่อนสร้างแอปพลิเคชันข่าวจะต้องรู้ก่อนว่าผู้อ่านคือใคร และต้องการรู้ในเรื่องอะไร เป็นต้น

สำหรับผู้สนใจกระบวนการวารสารศาสตร์เชิงข้อมูล สามารถติดตามข้อมูลจากแหล่งข้อมูลออนไลน์อื่นๆ ได้ที่

#datadrivenjournalism (<http://datadrivenjournalism.net/>)

เว็บไซต์สำหรับผู้สนใจในวารสารศาสตร์เชิงข้อมูล ดำเนินการโดย European Journalism Centre(EJC) เว็บไซต์นี้มีข้อมูลหลากหลายประเภทให้อ่านและฝึกปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น เครื่องมือที่ใช้สำหรับวารสารศาสตร์เชิงข้อมูล โปรแกรมการสอนพิเศษ บทสัมภาษณ์และกรณีตัวอย่างต่างๆ รวมถึงกิจกรรมพิเศษที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านเว็บไซต์และ mailing list

#The Open Knowledge Foundation (<http://okfn.org/>)

The Open Knowledge Foundation (OKF) เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 2004 ภายในเว็บไซต์มีการนำเสนอข้อมูลเปิด (open data and open content) ในทุกรูปแบบ รวมถึงข้อมูลจากภาครัฐบาล กองทุน และอื่นๆ ในปีค.ศ.2011 เว็บไซต์ของ OKFได้เผยแพร่ “Data Journalism Handbook” ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญของการเขียนบทความเรื่องนี้โดยผู้อ่านไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ

European Journalism Centre (EJC) (<http://ejc.net/>)

The European Journalism Centre (EJC) เป็นองค์กรอิสระที่ไม่แสวงหากำไร มีบทบาทสำคัญในการพัฒนามาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักวารสารศาสตร์ ด้วยความช่วยเหลือด้านการจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการต่างๆ

หลักเกณฑ์และการเตรียมต้นฉบับสำหรับการเสนอบทความเพื่อเผยแพร่ ใน “วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย”

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เป็นวารสารวิชาการที่พิมพ์ออกเผยแพร่งานการศึกษาละ 2 เล่ม (มกราคม-มิถุนายน และ กรกฎาคม-ธันวาคม) คณะวิทยาการจัดการจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการแสดงความคิดเห็นและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในสาขาการบริหารธุรกิจ การจัดการ เศรษฐศาสตร์ และนิเทศศาสตร์ หรือสาขาอื่นที่มีความเกี่ยวข้อง

เรื่องเสนอเพื่อตีพิมพ์

ผลงานทางวิชาการที่รับตีพิมพ์มี 2 ลักษณะคือ เป็นบทความวิชาการ (article) หรือบทความวิจัย (research article) บทความที่เสนอเพื่อตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น บทความที่นำเสนอเพื่อตีพิมพ์จะต้องผ่านการกลั่นกรองและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของบทความนั้นๆ ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยกองบรรณาธิการสงวนสิทธิ์ในการแก้ไขบทความตามความเหมาะสม

ลักษณะของบทความ

เป็นบทความวิชาการหรือบทความวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการค้นคว้า การวิจัย การวิเคราะห์ห้วงการณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่ด้านบริหารธุรกิจ การจัดการ เศรษฐศาสตร์ และนิเทศศาสตร์ ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภทคือ

บทความวิชาการ หมายถึง งานเขียนที่นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ในสาขาบริหารธุรกิจ การจัดการ เศรษฐศาสตร์ และนิเทศศาสตร์ ที่มีการวิเคราะห์หรือวิจารณ์ประเด็นต่างๆ ตามหลักวิชาการ โดยผู้เขียนสามารถแสดงทัศนะทางวิชาการของตนเองอย่างชัดเจน

บทความวิจัย หมายถึง รายงานผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยด้านบริหารธุรกิจ การจัดการ เศรษฐศาสตร์ และนิเทศศาสตร์ที่ได้ทำการศึกษาโดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์ด้วยระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้องจนได้องค์ความรู้ใหม่

การเตรียมต้นฉบับ

บทความวิชาการหรือบทความวิจัย อาจนำเสนอเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ ให้พิมพ์ต้นฉบับด้วยกระดาษ เอ 4 หน้าเดียว โดยใช้ฟอนต์ Angsana New ขนาด 14 (สำหรับชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้ใช้ฟอนต์ Angsana New ขนาด 18 ส่วนหัวข้อต่างๆ ให้ใช้ Angsana New ขนาด 16) ความยาวประมาณ 15-20 หน้า โดยบทความทุกประเภทต้องมีส่วนประกอบ ดังนี้

1. ชื่อเรื่อง (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
2. ชื่อผู้เขียน (ครบทุกคน กรณีที่เขียนหลายคน ให้เขียนบรรทัดถัดจากชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ โดยให้เขียนไว้ชิดด้านขวาของหน้า ให้ทำตัวเอียง ตัวอักษร ขนาด 14)
3. วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด สาขาวิชาและสถาบันที่สำเร็จการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)
4. สถานที่ทำงานปัจจุบันหรือหน่วยงานที่สังกัด (เช่น สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ) (ข้อ 3 และข้อ 4 ให้ผู้เขียนทำเชิงอรรถไว้ท้ายชื่อผู้เขียนในหน้าแรกของบทความ)
5. บทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยในท้ายบทคัดย่อภาษาไทยให้ใส่ **คำสำคัญ** ของเรื่อง และท้ายบทคัดย่อภาษาอังกฤษให้ใส่ **Keywords** ด้วย

บทความวิชาการหรือบทความวิจัยต้องมีส่วนประกอบเพิ่มเติม คือ ต้องมีบทคัดย่อ(abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยบทคัดย่อแต่ละภาษาต้องมีความยาวอย่างละไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ เอ 4 โครงสร้างของบทความวิชาการควร

ประกอบด้วย บทนำ เนื้อหาบทความ บทสรุปและรายการเอกสารอ้างอิง ส่วนบทความวิจัยควรประกอบด้วยบทนำ แนวคิดและทฤษฎี วิธีการศึกษา ผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อเสนอแนะและรายการเอกสารอ้างอิง

ภาพประกอบและตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ให้มีหมายเลขกำกับภาพและตารางตามลำดับ ภาพจะต้องชัดเจน แสดงเนื้อหาสำคัญของเรื่อง คำอธิบายและตารางให้อธิบายด้วยข้อความกะทัดรัดและชัดเจน

การใช้ภาษาในบทความ การเขียนควรใช้ภาษาที่ถูกต้อง เข้าใจง่ายและกะทัดรัด โดยคำศัพท์ให้อ้างอิงตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน การใช้คำศัพท์บัญญัติทางวิชาการควรใช้ควบคู่กับศัพท์ภาษาอังกฤษ กรณีที่เป็นชื่อเฉพาะหรือคำแปลจากภาษาต่างประเทศที่ปรากฏครั้งแรกในบทความ ควรพิมพ์ภาษาเดิมของชื่อนั้นๆ กำกับไว้ในวงเล็บ และควรรักษาความสม่ำเสมอในการใช้คำศัพท์ การใช้ด้วยย่อโดยตลอดบทความ

การอ้างอิงและการเขียนเอกสารอ้างอิง

กรณีผู้เขียนต้องระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนหนึ่งของเนื้อเรื่องแบบนาม-ปี (author-date in text citation) โดยระบุชื่อผู้แต่งที่อ้างถึง(ถ้าเป็นคนไทยระบุทั้งชื่อและนามสกุล) พร้อมปีที่พิมพ์เอกสารไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิงเพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้นและควรระบุเลขหน้าของเอกสารที่อ้างอิง กรณีที่อ้างมาแบบคำต่อคำต้องระบุเลขหน้าของเอกสารที่อ้างอิงทุกครั้ง และให้มีรายการเอกสารอ้างอิงส่วนท้ายเรื่อง (reference) โดยการรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนอ้างอิงในการเขียนบทความให้จัดเรียงรายการตามลำดับตัวอักษรผู้แต่ง ภายใต้วหัวข้อรายการเอกสารอ้างอิงสำหรับบทความภาษาไทยและให้ใช้คำว่า Reference สำหรับบทความที่นำเสนอเป็นภาษาอังกฤษ โดยให้ใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแบบ APA (American Psychology Association) ดังตัวอย่างการเขียน ดังนี้

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ครั้งที่พิมพ์ (กรณีถ้าพิมพ์มากกว่าครั้งที่ 1).
สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ธีรยุทธ บุญมี. (2547). **ประชาสังคม**. กรุงเทพฯ : สายธาร.

Millo, Nancy. (2002). **Bioanalytical Chemistry**. New Jersey : John Wiley & Sons.

(กรณี หนังสือที่มีผู้แต่งมากกว่า 3 คน)

ธนิต สุวรรณเมณะ และคณะ.(2546). **คู่มือเตรียมสอบ สตง.ปี 2546**.
กรุงเทพมหานคร : สถาบันวินิตธนิต.

Longley, Paul A. and others. (2005). **Geographic Information Systems and Science**. 2nd ed. Southern Gate, Chichester : Johe Wiley & Sons.

(กรณีผู้แต่งที่เป็นสถาบันหรือสิ่งพิมพ์ที่ออกในนามหน่วยงานราชการ องค์การ
สมาคม บริษัท ห้างร้าน ฯลฯ)

กรมศิลปากร. (2547). **สตรีสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย**. กรุงเทพมหานคร : กรมฯ.

United Nations Development Programme. (2004). **Thailand 's Response to HIV/AIDS : Progress and Challenges**. Bangkok : United Nations Development Programme.

(กรณี หนังสือแปล)

ออเร็นจ, คาโรไลน์. (2545). **25 ข้อที่ไม่ควรผิดพลาดสำหรับครูยุคใหม่**, แปลจาก
25 Biggest Mistakes Teachers Make and How to Avoid Them โดย
กัตคานังค์ มณีศรี. กรุงเทพมหานคร : เบรนนี.

2.บทความในวารสาร หนังสือพิมพ์และหนังสือเล่ม

2.1 บทความในวารสาร

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ.(ปีที่พิมพ์). “ชื่อบทความ,” ชื่อวารสาร. ปีที่หรือ
เล่มที่ : เลขหน้า.

จักรพงษ์ วรรณชนะ.(2549). “สารคดี-กิจกรรมเยาวชน : โครงการสร้างสรรค์ ศิลป์เพื่อเยาวชนผู้ประสบภัยสึนามิ,” **สกุลไทย**. 52,267: 80-81,97.

2.2 บทความ ข่าว หรือคอลัมน์จากหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียน. “ชื่อบทความหรือชื่อหัวข้อในคอลัมน์,” **ชื่อหนังสือพิมพ์**. วันที่/เดือน/ปี : เลขหน้า.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. “กระทะปฏิวัดอาหารไทย,” **มติชน**. 22 กันยายน 2548 : 34

2.3 บทความในหนังสือรวมเล่ม

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). “ชื่อบทความ,” ใน **ชื่อหนังสือ**. บรรณาธิการ โดย ชื่อ บรรณาธิการ. เลขหน้า. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ส. นุชนานนท์. (2548) “สองเอี่ยน้อง,” ใน **พลิกแผ่นดิน ปล้นแผ่นดิน วรรณกรรมลาว รางวัลซีไรต์**, บรรณาธิการ โดย วีระพงษ์ มีสถาน. หน้า 22-33. กรุงเทพมหานคร : มติชน.

3.เอกสารที่ไม่เป็นเล่มเช่นเอกสารประกอบคำสอนแผ่นพับให้ระบุคำบอกเล่าลักษณะของสิ่งพิมพ์นั้นไว้หลังชื่อเรื่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. (2547). **รายงานการประเมินตนเอง ระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทย.(แผ่นพับ)**. เชียงราย : มหาวิทยาลัย.

4. ข้อมูลออนไลน์ หรือสารนิเทศบนอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง นามสกุล.(ปีที่สืบค้น). **ชื่อเรื่อง**. (ประเภทของสื่อที่เข้าถึง). แหล่งที่มา หรือ Available: ชื่อของแหล่งที่มา/ชื่อแหล่งขอย. สืบค้นเมื่อ (วันเดือนปีที่สืบค้น)

สุชาดา สีแสง.(2548). **อาหารพื้นเมืองไทย**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://ittm.dtam.moph.go.th/data_articles/thai_food/ สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2550.

การส่งต้นฉบับ

ให้ส่งต้นฉบับบทความ จำนวน 2 ชุด พร้อมแผ่นซีดีที่มีไฟล์ต้นฉบับบทความไปที่ กองบรรณาธิการ “วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย” คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 80 หมู่ 9 ต.บ้านดู่ อ.เมือง จ.เชียงราย 57100 (ให้ผู้เขียนแนบชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์และอีเมลแอดเดรสที่กองบรรณาธิการสามารถติดต่อได้สะดวกมาด้วย)